

Věc C-208/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

30. března 2023

Předkládající soud:

Corte suprema di cassazione (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

22. března 2023

Navrhovatelka:

AX

Předmět původního řízení

Kasační opravný prostředek proti rozsudku Corte di appello di Roma (odvolací soud v Římě, Itálie), kterým bylo nařízeno předání AX německému justičnímu orgánu v rámci výkonu evropského zatýkacího rozkazu (dále jen „EZR“) vydaného soudem v Hamburku. Podle navrhovatelky, vzhledem k tomu, že je těhotná a je matkou dítěte mladšího tří let, nemohl italský justiční orgán povolit její předání, aniž se nejprve prostřednictvím získání dalších informací ujistil, že dožadující stát poskytl všechny nezbytné záruky pro zajištění osoby, o jejíž předání se žádá.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Je vznesena otázka, zda lze z čl. 1 odst. 1 a 2 a článků 3 a 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV vyvodit povinnost vykonávajícího justičního orgánu odmítnout nebo v každém případě odložit předání těhotné ženy nebo matky, se kterou žijí ve společné domácnosti nezletilé děti.

V závislosti na odpovědi na první otázku vyvstává otázka, zda jsou tyto články rámcového rozhodnutí slučitelné s články 3, 4, 7, 24 a 35 Listiny základních práv Evropské unie, a to i s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a ústavní tradice společné členským státům.

Předběžné otázky

- 1) Musí být čl. 1 odst. 2 a 3 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu vykládány v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán musí odmítnout nebo v každém případě odložit předání těhotné ženy nebo matky, se kterou žijí ve společné domácnosti nezletilé děti?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, jsou čl. 1 odst. 2 a 3 a články 3 a 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV slučitelné s články 3, 4, 7, 24 a 35 Listiny základních práv Evropské unie, a to také s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a ústavní tradice společné členským státům, v rozsahu, v němž ukládají předání těhotné ženy nebo matky s následným zpretrháním jejích vazeb s nezletilými dětmi, které s ní žijí ve společné domácnosti, bez zohlednění nejlepšího zájmu dítěte?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Články 3, 4, 7, 24 a 35 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)

Článek 1 odst. 2 a 3 a články 3 a 4 rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV (dále jen „rámcové rozhodnutí“)

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. května 1989 o situaci žen a dětí ve věznicích

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. března 2008 o specifické situaci žen ve věznicích a dopadu uvěznění rodičů na společenský a rodinný život

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. prosince 2011 o podmínkách zadržování osob v EU

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 27. listopadu 2014 o 25. výročí přijetí Úmluvy OSN o právech dítěte

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. října 2017 o vězeňských systémech a podmínkách ve věznicích

Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy, včetně doporučení: R(87)3 a R(2006)2 o evropských vězeňských pravidlech; R(2000)1469 o matkách a kojencích ve věznicích; R(2018)5 o dětech vězněných osob

Uplatňovaná ustanovení mezinárodního práva

Článek 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“)

Článek 3 Úmluvy OSN o právech dítěte.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Legge del 22 aprile 2005, n. 69 - Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (zákon č. 69 ze dne 22. dubna 2005 - Ustanovení pro uvedení vnitrostátního práva do souladu s rámcovým rozhodnutím Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy) (dále jen „zákon č. 69/2005“):

- ve svém původním znění čl. 18 písm. s) stanovil, že odvolací soud musí odmítnout předání osoby, o jejíž předání se žádá, pokud se jedná o těhotnou ženu nebo matku dětí mladších tří let, které s ní žijí ve společné domácnosti, ledaže by se jednalo o mimořádně závažná předběžná opatření;

- článek 2 v současném znění stanoví, že výkon EZR nesmí za žádných okolností znamenat porušení nejvyšších zásad ústavního pořádku italského státu nebo nezadatelných práv osoby uznaných Ústavou, základních práv a základních právních zásad zakotvených v článku 6 SEU nebo základních práv zaručených EÚLP.

Decreto legislativo del 2 febbraio 2021, n. 10 - Disposizioni per il compiuto adeguamento della normativa nazionale alle disposizioni della decisione quadro 2002/584/GAI, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri, in attuazione della delega di cui all'articolo 6 della legge 4 ottobre 2019, n. 117 (legislativní nařízení č. 10 ze dne 2. února 2021 - Ustanovení o úplném přizpůsobení vnitrostátních právních předpisů ustanovením rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, kterými se provádí přenesení pravomoci stanovené v článku 6 zákona č. 117 ze dne 4. října 2019) (dále jen „legislativní nařízení č. 10/2021“):

- článek 14 nahradil znění článku 18 výše uvedeného zákona č. 69/2005 tím, že vypustil všechny důvody pro povinné odmítnutí předání, které nejsou rovněž stanoveny v rámcovém rozhodnutí.

Současné znění tedy stanoví, že „odvolací soud odmítne předání v těchto případech:

a) jestliže trestnost trestného činu uvedeného v evropském zatýkacím rozkazu zanikne v důsledku amnestie podle italského práva [...];

b) jestliže se ukáže, že za stejné skutky byl proti vyžádané osobě vydán v Itálii pravomocný rozsudek nebo trestní příkaz nebo rozsudek o zastavení trestního stíhání, který již nelze napadnout oprávněným prostředkem, anebo v jiném členském státě Evropské unie pravomocný rozsudek [...];

c) jestliže osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, byla v době spáchání trestného činu mladší 14 let“.

V současné době tedy italská právní úprava, kterou se provádí evropský zatykáací rozkaz, již nestanoví důvod pro odmítnutí předání těhotné matky nebo matky s dětmi mladšími tří let.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Zatykačem vydaným 22. února 2022 požádal soud v Hamburku o předání AX za krádež s přitěžujícími okolnostmi spáchanou dne 1. června 2019 v Hamburku.
- 2 AX je v současné době těhotná a je již matkou dítěte mladšího tří let, které s ní žije v nápravném zařízení. Žádala tedy, aby bylo předání z tohoto důvodu odmítnuto.
- 3 Corte di appello di Roma (odvolací soud v Římě, Itálie) zamítl námitky vznesené navrhovatelkou a rozsudkem ze dne 29. září 2022 nařídil její předání německému justičnímu orgánu s odůvodněním, že v současné italské právní úpravě, kterou se provádí evropský zatykáací rozkaz, již neexistuje žádný důvod pro odmítnutí [předání] těhotné ženy nebo matky dětí mladších tří let, které s ní žijí ve společné domácnosti.
- 4 Před Corte di cassazione (Kasační soud, Itálie), předkládajícím soudem, se navrhovatelka domáhá zrušení tohoto rozsudku s tím, že její předání německému justičnímu orgánu bez předchozího ověření podmínek zajištění zaručených v dožadujícím státě je v rozporu s různými zásadami a ustanoveními vnitrostátního, unijního a mezinárodního práva, neboť je těhotná a je matkou dítěte mladšího tří let.
- 5 V rámci řízení před předkládajícím soudem navrhovatelka rovněž podpůrně požádala o přerušeni řízení do doby, než Soudní dvůr Evropské unie rozhodne ve věci C-261/22 o obdobné předběžné otázce položené Corte di cassazione (Kasační soud). Tato žádost o přerušeni byla zamítnuta s odůvodněním, že není výslovně stanovena v pravidlech evropského zatykáacího rozkazu a není slučitelná s přísnými časovými omezeními, která jsou v nich stanovena. Takové rozhodnutí by pak zbavilo navrhovatelku možnosti předložit vyjádření Soudnímu dvoru, čímž by bylo porušeno její právo na soudní ochranu jejích základních práv u příslušného soudu.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 6 Jediným důvodem kasačního opravného prostředku se navrhovatelka domáhá zrušení napadeného rozsudku a tvrdí, že nebyly dodrženy články 2 a 16 zákona č. 69/2005, různé články italské Ústavy, článek 3 Úmluvy o právech dítěte, článek 8 EÚLP a články 7 a 24 Listiny základních práv Evropské unie.
- 7 Corte di appello di Roma (odvolací soud v Římě) se nesprávně omezil na nařízení předání navrhovatelky, přičemž se opíral o zrušení důvodu pro odmítnutí

týkajícího se těhotenství osoby, o jejíž předání se žádá. Takové předání naopak nemohlo být povoleno, aniž by se po získání dalších informací podle článku 16 zákona č. 69/2005 nejprve ověřilo, že dožadující stát poskytl nezbytné záruky pro zajištění.

- 8 Navrhovatelka rovněž připomíná, že judikatura Corte di cassazione (Kasační soud), i po zrušení důvodu pro odmítnutí stanoveného v původním znění čl. 1 písm. s) zákona č. 69/2005, potvrdila, že těhotenství představuje překážku předání.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Předkládající soud uvádí, že zákon č. 69/2005, který představuje právní úpravu provádějící rámcové rozhodnutí do vnitrostátního práva, původně v čl. 18 písm. s) stanovil, že předání těhotné ženy nebo ženy, s níž žijí děti mladší tří let ve společné domácnosti, musí být odmítnuto. Tento důvod odmítnutí naopak není stanoven v rámcovém rozhodnutí.
- 10 Aby byla italská prováděcí právní úprava více v souladu s rámcovým rozhodnutím, legislativní nařízení č. 10/2021, zejména článek 14, zrušilo všechna vnitrostátní ustanovení, která nebyla v souladu s tímto rámcovým rozhodnutím, včetně důvodu odmítnutí předání těhotné matky nebo matky, s níž žijí děti mladší tří let ve společné domácnosti.
- 11 Předkládající soud však uvádí, že podle řady rozhodnutí samotného Corte di cassazione (Kasační soud), i když byl tento důvod pro odmítnutí zrušen, to samo o sobě neznamená, že takové předání je přípustné, neboť by v každém případě mohlo porušit základní práva osoby, pokud by bylo nařízeno bez předchozího ověření, ze strany vykonávajícího justičního orgánu, že ve vystavujícím státě jsou uznány způsoby zajištění a formy ochrany dětí srovnatelné s těmi, které zaručuje italské právo.
- 12 V opačném případě by došlo k porušení základních práv stanovených italskou Ústavou i EÚLP, a v důsledku toho by muselo být odmítnuto předání podle článku 2 zákona č. 69/2005, což je ustanovení, které navíc upřesnil Corte costituzionale (Ústavní soud, Itálie) ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-699/21.
- 13 V tomto usnesení Corte costituzionale (Ústavní soud) uvedl, že by bylo zjevně v rozporu se zásadou přednosti, jednoty a účinnosti unijního práva, kdyby bylo „vnitrostátní právo vykládáno tak, že by vykonávajícímu justičnímu orgánu příznávalo pravomoc odmítnout předání dotčené osoby, mimo taxativní případy stanovené zákonem v souladu s ustanoveními rámcového rozhodnutí, na základě ustanovení obecné povahy, jako jsou ustanovení obsažená v člancích 1 a 2 zákona č. 69 z roku 2005 před změnami provedenými legislativním nařízením č. 10 z roku 2021, nebo jako je článek 2 tohoto zákona v nyní platném znění“.

- 14 Corte costituzionale (Ústavní soud) rovněž potvrdil, že „členským státům je však zakázáno podmiňovat provádění unijního práva v oblastech podléhajících plné harmonizaci dodržováním čistě vnitrostátních standardů ochrany základních práv, pokud by to mohlo narušit přednost, jednotu a účinnost unijního práva (rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. února 2013 ve věci C-617/10, Fransson, bod 29; rozsudek ze dne 26. února 2013 ve věci C-399/11, Melloni, bod 60). Základní práva, jimiž je rámcové rozhodnutí vázáno ve smyslu svého čl. 1 odst. 3, jsou spíše práva uznávaná unijním právem a tudíž všemi členskými státy při provádění unijního práva: základní práva, jejichž definice se opírá o ústavní tradice společné členským státům (čl. 6 odst. 3 SEU a čl. 52 odst. 4 [Listiny])“.
- 15 Předkládající soud se s tímto výkladem ztotožňuje a považuje za nezbytné předložit věc Soudnímu dvoru v rámci řízení o předběžné otázce, aby Soudní dvůr upřesnil společný standard ochrany vymezený unijním právem pokud jde jak o předání těhotné ženy, tak ženy, která je matkou nezletilých dětí, které s ní žijí ve společné domácnosti, a v důsledku toho určil, zda lze unijní právo vykládat v tom smyslu, že výše uvedené předání, v rámci výkonu EZR, je v souladu se základními právy zaručenými unijním právem, a zejména Listinou, a to i s ohledem na ústavní tradice společné členským státům, na které odkazuje i čl. 52 odst. 4 samotné Listiny. Odpověď Soudního dvora totiž umožní dospět k jednotnému výkladu unijního práva v tomto ohledu.
- 16 Předkládající soud odkazuje například na rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království, který odmítl předání matek v rámci výkonu EZR.
- 17 Předkládající soud odkazuje také na různé rozsudky Soudního dvora: v rozsudku ve věci C-399/11, Melloni, Soudní dvůr v podstatě uvedl, že rámcové rozhodnutí upravilo otázku omezení předání taxativním způsobem, a tudíž není možné ukládat další omezení výkonu rozkazu, a to ani prostřednictvím vnitrostátních prováděcích právních předpisů, ani prostřednictvím výkladu vnitrostátních soudů; v rozsudcích ve spojených věcech C-404/15 a C-659/15 PPU, Aranyosi a Căldăraru, a ve spojených věcech C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, X a Y, a C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, L a P, Soudní dvůr vyložil právní úpravu EZR tak, že sladil provádění zásady vzájemného uznávání s ochranou základních práv; v rozsudku ve věci C-367/16, Piotrowski, Soudní dvůr sice považoval v rámci výkonu EZR za slučitelné s unijním právem předávání nezletilých osob, které dosáhly věku pro trestní odpovědnost stanovenou vnitrostátním právem, ale zdůraznil potřebu procesních záruk, které zajistí, „aby prvořadým hlediskem bylo vždy zohlednění nejlepšího zájmu dítěte v souladu s čl. 24 odst. 2 Listiny“. S odkazem na posledně uvedený rozsudek předkládající soud uvádí, že kritérium nejlepšího zájmu dítěte, které musí být základem pro rozhodování o výkonu EZR ve vztahu k obviněnému nebo odsouzenému, by se logicky mělo vztahovat i na děti, které jsou mnohem mladší, žijí se svou matkou, na kterou se vztahuje EZR, a proti kterým není vedeno trestní řízení.
- 18 Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) rovněž uvedl, že v souvislosti s výkonem EZR členským státem Unie by mechanismus vzájemného uznávání

neměl být automaticky a mechanicky uplatňován na úkor základních práv (rozsudek ESLP ze dne 17. dubna 2018, Pirozzi proti Belgii, body 57-64) a že výkon EZR nachází omezení v riziku, podloženém „vážnými důvody“, porušení základních práv vyžádané osoby (rozsudek ESLP ze dne 9. července 2019, Romeo Castaño v. Belgie, body 79, 92).

- 19 Vzhledem k tomu, že rámcové rozhodnutí nestanoví důvod pro odmítnutí předání matky, která žije ve společné domácnosti s dětmi mladšími tří let, jeví se předání jako bezpodmínečné. Tato bezpodmínečná povinnost předání se však zdá být v rozporu nejen s vnitrostátním standardem, ale také s evropským standardem ochrany základních práv, jako je právo na respektování soukromého a rodinného života matky, ale především nezletilého dítěte.
- 20 V tomto ohledu předkládající soud připomíná, že Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) uznal, že věznice nepředstavují vhodné prostředí pro kojence a děti a že nucené oddělení matek a kojenců je velmi nežádoucí.
- 21 Předkládající soud rovněž připomíná, že ESLP uvedl, že podle pravidel OSN pro zacházení s vězeňkyněmi jsou rozhodnutí povolit dětem zůstat s jejich matkami ve vězení založena na nejlepším zájmu dětí (rozsudky ESLP ze dne 26. listopadu 2013, X v. Lotyšsko, bod 95, ze dne 24. března 2016, Korneykova a Korneykov v. Ukrajina, bod 129).
- 22 ESLP také nedávno rozhodl, že příkaz k vyhoštění nigerijského státního příslušníka ze Spojeného království porušil jeho právo na soukromý a rodinný život, neboť povaha a závažnost spáchaného trestného činu nebyla vyvážena s nejlepším zájmem nezletilého dítěte (rozsudek ESLP ze dne 24. listopadu 2020, Unuane v. Spojené království, body 86-90).
- 23 Předkládající soud uvádí, že vzhledem k tomu, že v rámci výkonu EZR může mít nucené oddělení matky a nezletilých dětí, které s ní žijí ve společné domácnosti, pro tyto děti velmi závažné důsledky, mohla by ochrana mateřství a nejlepšího zájmu dítěte vyžadovat odložení předání těhotné ženy matky, která žije s nezletilým dítětem ve společné domácnosti, na dobu, kdy to bude více v zájmu nezletilého dítěte, nebo umožnění předání nezletilého dítěte spolu s jeho matkou až po ověření podmínek zajištění zaručených v dožadujícím státě.
- 24 Přemístění kojenců a dětí spolu s jejich matkou totiž podle doporučení Světové zdravotnické organizace ze dne 6. října 2010 ukládá orgánům povinnost odpovídajícím způsobem zajistit zdraví a blaho dítěte (rozsudek ESLP ze dne 24. března 2016, Korneykova a Korneykov v. Ukrajina, bod 131) a nepřijetí opatření může vzhledem k mimořádné zranitelnosti nezletilého dítěte pro matku a dítě znamenat nelidské a ponižující zacházení ve smyslu článku 3 EÚLP (rozsudek ESLP ze dne 24. března 2016, Korneykova a Korneykov v. Ukrajina, body 140-148; ze dne 17. října 2019, G.B. a další v. Turecko, body 101-117 a 151; ze dne 7. prosince 2017, S.F. a další v. Bulharsko, 2017, body 84-93).

- 25 Podle předkládajícího soudu může být bezpodmínečný výkon předání těhotné ženy při provádění EZR v praxi v rozporu s ochranou mateřství a může být rovněž na újmu zdraví předávané osoby a nenarozeného dítěte.
- 26 Zajištění těhotných žen musí totiž zaručovat standardy uvedené v různých usneseních Evropského parlamentu a ve výše uvedených doporučeních Výboru ministrů Rady Evropy.
- 27 Podle předkládajícího soudu je tedy nutné požádat Soudní dvůr o zásah za účelem vyjasnění, zda je podle pravidel EZR stanovených v rámcovém rozhodnutí předání těhotné ženy bezpodmínečně nutné, anebo zda je podmíněno předchozím ověřením jejího zdravotního stavu a jeho slučitelnosti s podmínkami zajištění zaručenými dožadujícím členským státem.
- 28 Předkládající soud na závěr uvádí, že podle jeho názoru nelze vyřešit složité výkladové otázky prostřednictvím možnosti, kterou umožňuje čl. 23 odst. 4 rámcového rozhodnutí, dočasně odložit „ze závažných humanitárních důvodů“ předání, o němž již bylo rozhodnuto, neboť tato forma odkladu výkonu EZR, která je v každém jednotlivém případě ponechána na uvážení justičního orgánu vykonávajícího státu, nepředstavuje vhodný prostředek k zajištění ochrany základních práv.
- 29 Konečně předkládající soud žádá, aby tato věc byla projednána v naléhavém řízení podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora, neboť se jedná o rozhodnutí, které se dotýká základních práv těhotné matky a nezletilého dítěte, kterému je teprve několik let a žije s ní ve společné domácnosti samo, a které je nezbytné k překonání nejistoty, která v současné době přetrvává ohledně jejího předání.